

RODNA RAVNOPRAVNOST U PROGRAMU HORIZONT EVROPA

NEDOVRŠENI POSAO

Evropska komisija je objavila predlog za sledeći EU Program istraživanja i inovacija (2021-2027), pod nazivom „Horizont Evropa“. Ovaj Kratki izveštaj predstavlja poziv na akciju u smislu odgovarajućeg integrisanja rodne perspektive u sve oblasti u okviru programa Horizont Evropa na osnovu dokaza iz zvaničnih izveštaja i preporuka u vezi sa rodnom ravnopravnošću u oblasti istraživanja i inovacija eksperata i zainteresovanih strana u oblasti rodne ravnopravnosti širom Evrope. Cilj je da se ojača rodna ravnopravnost u zajednici i strukturama Evropskog istraživačkog prostora (EIP), kao i da se uvedu inovacije u sprovođenje politika rodne ravnopravnosti na naučnom polju.

Rodna ravnopravnost u programu Horizont 2020 i Horizont Evropa: Izazovi u tranziciji

Program Horizont 2020 postao je Okvirni program za istraživanje i inovacije koji je integrisanje rodne perspektive u sve oblasti učinio vidljivim i stvarnim u naučnoj politici EU. Program Horizont Evropa se suočava sa izazovom da nastavi sa ulaganjem ovih napora na trostrukom temelju:

- rodna balansiranost u istraživačkim timovima, karijerama i odlučivanju
- strukturne promene u organizacijama koje se bave istraživanjem i organizacijama koje finansiraju istraživanje u pravcu rodne ravnopravnosti
- uključivanje analize seksualnosti/pola u istraživački sadržaj

Horizont 2020 je predstavljao referentni model za nacionalne politike o ženama, rodnoj ravnopravnosti i nauci. Obuhvatao je pitanja rodne ravnopravnosti kao multidisciplinarna pitanja, kao i istraživačke teme koje su se izričito bavile rodnom dimenzijom u istraživačkom sadržaju. Dvostruka strategija koja je do sada razvijena za integrisanje rodne perspektive u sve oblasti sastojala se iz: 1) pravila i procedura za integrisanje analize zasnovane na seksualnosti/polu u istraživačke predloge i za podsticanje rodne balansiranosti, i 2) specifičnih tema za finansiranje sprovođenja politika rodne ravnopravnosti u istraživačkim ustanovama i istraživanja o pitanjima rodne ravnopravnosti u oblasti istraživanja i inovacija radi pribavljanja baze dokaza za politike rodne ravnopravnosti. Uticaji strategije obuhvata-

ju veći broj i poboljšanje planova za rodnu ravnopravnost u istraživačkim ustanovama širom Evrope, skromno smanjenje fenomena odustajanja žena od naučnih karijera (tzv. „leaky pipeline“) (videti EIP Izveštaj o napretku, 2017) i povećanje rodni inovacija u naučnoj produkciji u EU. Osim toga, postoji veća svest u naučnoj zajednici i među kreatorima politika o važnosti rodne različitosti u istraživačkim timovima, ocenjivačkim komisijama i odborima. Ovaj napredak u pogledu rodne ravnopravnosti doprineo je izmeni načina na koji razmišljamo o istraživanju i inovacijama, ali ima mnogo mesta za poboljšanje.

Naučene lekcije iz stručne procene rodne ravnopravnosti

Program Horizont Evropa ima jedinstvenu priliku da zauzme vodeću poziciju integrisanja rodne perspektive u sve oblasti i integriše u ovaj novi Okvirni program neke od najistaknutijih preporuka datih od strane Helsinške grupe i EK u Izveštaju o privremenoj oceni rodne ravnopravnosti kao multidisciplinarnog pitanja u programu Horizont 2020, naročito potrebu za:

- postizanjem rodne balansiranosti u istraživačkim timovima i na visokim položajima (samo 25% žena su vođe projekata)
- razvijanjem detaljnog sistema rodni pokazatelja za nadgledanje radne snage u oblasti istraživanja i inovacija
- poboljšanjem rodne balansiranosti u odlučivanju (trenutno 50% u savetodavnim grupama, a 37% u ocenjivačkim komisijama)
- boljim uključivanjem rodne dimenzije u istraživački sadržaj (samo 14% finansiranih projekata pokazuje sveobuhvatno uključivanje rodne dimenzije)
- razvijanjem detaljnijih ključni pokazatelja učinka uključivanja analize seksualnosti/pola u istraživanje
- povećanjem broja obuka o rodnoj dimenziji u okviru finansiranih projekata

Privremena ocena rodne ravnopravnosti programa Horizont 2020, 2017. godine

- 25% žena među vođama projekata
- 50% žena u savetodavnim grupama
- 14% finansiranih projekata sa sveobuhvatnim uključivanjem rodne dimenzije

- osnaživanjem institucionalnih promena (Planovi za rodnu ravnopravnost) i drugih projekata (Akcije u oblasti istraživanja i razvoja (RIA), Akcije za koordinaciju i podršku (CSA), ERA-NET) za rodnu ravnopravnost

Preporuke za osnaživanje rodne dimenzije u oblasti istraživanja i inovacija

Ciljevi programa Horizont Evropa postići će se samo ako se rodna ravnopravnost pravilno integriše:

- **jačanjem naučnih i tehnoloških baza EU** što zahteva **metode analize seksualnosti/pola da bi se ukinula rodna pristranost**
- **podsticanjem evropskih kapaciteta, konkurentnosti i poslova u oblasti inovacija** što podrazumeva **visokokvalitetnu politiku ljudskih resursa**, tj. ne odbacujući talente druge polovine populacije
- **postizanjem rezultata u oblasti prioriteta građana i građanki i održavanja socio-ekonomskog modela i vrednosti** što zahteva **rodnu balansiranost u odlučivanju, uravnoteženost poslovnog i privatnog života i uklanjanje prepreka sa kojima se susreću žene u oblasti nauke**

- Osim toga, budući da program Horizont Evropa ima za cilj da postigne Ciljeve održivog razvoja UN, posebnu pažnju treba posvetiti **5. cilju održivog razvoja (COR 5) „Postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena, devojaka i devojčica“** u produkciji znanja i inovacija u Evropi.
- Tako, generalne preporuke za bolje uključivanje i vidljivost ciljeva rodne ravnopravnosti i rodne dimenzije u oblasti istraživanja i inovacija obuhvataju:
- dodavanje **rodne ravnopravnosti kao posebne oblasti intervencije i finansiranja** – u klaster *Inkluzivna i bezbedna društva* (2. stub „Globalni izazovi i industrijska konkurentnost“)
- delotvorno uključivanje **rodne dimenzije kao multidisciplinarnog pitanja** u Okvirni program
- osnaživanje **rodne** balansiranosti i **rodne dimenzije u istraživačkom kontekstu u pravilima i procedurama** programa Horizont Evropa
- reviziju formulacija i primene **kriterijuma za ocenjivanje** iz rodne perspektive
- staranje da **stručna procena u domenu rodne dimenzije** bude obuhvaćena u okviru ekspertskih grupa, istraživačkih timova, ocenjivačkih komisija i savetodavnih grupa i, hitnije, u pregovorima o programu Horizont Evropa
- garantovanje **učeešća žena i zainteresovanih strana u oblasti rodne ravnopravnosti** u konsultacijama sa civilnim društvom radi definisanja „misija“ programa Horizont Evropa
- održavanje specifične **linije finansiranja za rodnu ravnopravnost** u okviru stuba „Jačanje Evropske istraživačke oblasti“

Zaključci

Program Horizont Evropa osmišljen je tako da daje veliki značaj vezama između inkluzivnih društava, oblasti istraživanja i inovacija i globalnih izazova. Rodna dimenzija je od

2. stub Globalni izazovi i industrijska konkurentnost
Klaster „Inkluzivna i bezbedna društva“

Demokratija
Društvene i ekonomske transformacije
- **Rodna ravnopravnost** -
Zaštita i bezbednost
Kulturno nasleđe
Društva otporna na katastrofe
Računarska bezbednost

suštinske važnosti za osmišljavanje inkluzivnih društava, kao i za stvaranje odgovorne oblasti istraživanja i inovacija i predstavlja globalni izazov sam po sebi kako je navedeno u Ciljevima održivog razvoja UN. **Program Horizont Evropa ne treba da izgubi ovaj momentum za unapređenje rodne ravnopravnosti, kako bi investicije u oblast istraživanja i inovacija oblikovale inkluzivniju budućnost zasnovanu na boljoj nauci i boljim inovacijama.**

Reference

Council of the EU (2015) *Council Conclusions on Advancing gender equality in the European Research Area (14486/15 RECH)*.

European Commission (2017) *ERA Progress Report 2016*.

European Commission (2017) *Interim Evaluation: Gender Equality as a crosscutting issue in Horizon 2020*.

European Commission (2018) *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination*.

European Parliament (2015) *Resolution on women's careers in science and universities, and glass ceilings encountered (2014/2251(INI))*.

Helsinki Group on Gender in R&I (2017) *Position paper on H2020 interim evaluation and preparation of FP9*.

Kontaktirajte nas:

www.genderaction.eu
info@genderaction.eu
@GENDERACTION_EU

Ovaj projekat finansira program Evropske unije za istraživanja i inovacije Horizont 2020 prema sporazumu o dodeli bespovratnih sredstava br. 741466.

Odricanje od odgovornosti: Stavovi i mišljenja iskazani u ovom dokumentu predstavljaju isključivo stavove projekta, a ne Evropske komisije.